

III. SPRAWOZDANIA I INFORMACJE

DOKTORAT HONOROWY EUROPEJSKIEGO UNIEWERSYTETU VIADRINA DLA DZIEKANA WYDZIAŁU PRAWA I ADMINISTRACJI UAM W POZNANIU PROFESORA DR. HAB. ANDRZEJA J. SZWARCA

Uroczystość odbyła się 2 lipca 2008 r. w Sali Senatu Uniwersytetu Europejskiego Viadrina (UEV) we Frankfurcie nad Odrą. Uczestniczyło w niej liczne grono niemieckich i polskich uczonych zatrudnionych na UEV, pracownicy Katedry Prawa Karnego, współpracownicy i koledzy Dziekana Andrzeja J. Szwarca z Wydziału Prawa i Administracji UAM w Poznaniu oraz Jego przyjaciele. Władze rektorskie Poznańskiej Alma Mater reprezentowała Pani Profesor dr hab. Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz, prorektor UAM.

Uroczystość rozpoczął koncert duetu Brandenburskiej Orkiestry Państwowej. Zebrani wysłuchali utworów Reinholda Gliéry w wykonaniu Klaudyny Schulze-Broniewskiej (skrzypce) oraz Thomasa Georgi (wiolonczela).

Profesora Szwarca w towarzystwie Małżonki oraz przybyłych gości powitał dziekan Wydziału Prawa profesor Wolff Heintschel von Heinegg. W swoim wystąpieniu profesor W. H. von Heinegg podkreślił znaczenie faktu przyznania tytułu doktora *honoris causa* Uczonemu. Profesor A. Szwarz otrzymał to wielkie wyróżnienie nie tylko za swoje osiągnięcia naukowe, lecz także za zasługi, jakie wniósł dla całego Wydziału, przede wszystkim na płaszczyźnie dydaktycznej i organizatorskiej. W ten sposób Profesor A. Szwarz w znaczący sposób przyczynił się do sukcesu polsko-niemieckich studiów prawniczych prowadzonych przez oba Wydziały od 1993 r. Zwrócił uwagę na Jego rolę w promowaniu i wspieraniu Viadriny jako pomostu kulturowo-naukowego pomiędzy Polską a Niemcami oraz Jego działalność na rzecz polsko-niemieckiego porozumienia. Przedstawił Laureata jako wiernego partnera Uniwersytetu Europejskiego Viadrina, który zawsze dążył do rozwiązań pragmatycznych i korzystnych dla studentów. Kończąc przemówienie dziekan wyraził nadzieję, że kolejnym efektem współpracy między Wydziałami okażą się planowane polsko-niemieckie studia doktoranckie.

Następnie głos zabrała prezydent UEV prof. dr Gesine Schwan, która powitała zebranych, a szczególnie serdecznie Doktoranta – Profesora Szwarca – w imieniu całego Uniwersytetu. W wygłoszonym przemówieniu dała wyraz swojej radości, że może brać udział w uroczystości wręczenia najwyższej godności akademickiej, jaką jest doktorat *honoris causa* właśnie Profesorowi Szwarzowi. To moment, w którym cała społeczność akademicka z atencją, podziwem i uznaniem oddaje najwyższy hołd Uczonemu, doceniając przy tym jego dzieło, dorobek i twórczość. Profesor Schwan podkreśliła zaangażowanie Uczonego w działania na rzecz polsko-niemieckiej współpracy i podkreśliła znacznie polsko-niemieckich studiów prawniczych jako wspólnego kierunku Wydziałów Prawa Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytetu Europejskiego Viadrina we Frankfurcie nad Odrą.

Po wystąpieniu bohatera uroczystości życzenia swojemu koledze i przyjacielowi z WPiA złożyła Prorektor UAM profesor Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz.

Następnie głos zabrała radca polskiej ambasady w Berlinie Małgorzata Ławrowska, która podkreśliła fakt, że funkcjonująca od 1989 r. polsko-niemiecka wspólnota interesów wymaga ciągłych wysiłków i starań. Unia Europejska zrzesza państwa, które wyciągnawszy wnioski z własnej historii połączyły się w ponadnarodową strukturę, w ramach której Polska i Niemcy posiadając odrębne narodowe interesy, starają się je pogodzić. Dotyczy to również takich kwestii, jak prawo karne oraz rola kary i represji. W tak dużym organizmie, jakim jest Unia Europejska, muszą się pojawiać różnice poglądowe nie tylko w tym zakresie. Refleksja nad tym tematem ma szczególne znaczenie nie tylko z punktu widzenia europejskich regulacji tej dziedziny, ale także dla każdego społeczeństwa w odniesieniu do własnego porządku prawnego i prawa karnego. Wymiana doświadczeń i naukowa

współpraca w tym zakresie, a także w innych dziedzinach między państwami-sąsiadami odgrywa szczególną rolę, zwłaszcza w regionie przygranicznym, takim jak Brandenburgia. Posiadanie wspólnej granicy stanowi niewątpliwie zaletę i oba kraje starają się wdrażać nowe instrumenty, które pomogą przekształcić granicę w miejsce twórczej wymiany i współpracy. Najnowszym przykładem tego procesu jest polsko-niemiecka fundacja naukowa, której zadaniem jest wspieranie i promowanie wspólnych projektów naukowych i opracowanie nowych modeli polsko-niemieckiej współpracy. Zwracając się do Profesora A. Szwarca jako znawcy polskiego, niemieckiego i europejskiego prawa karnego podkreśliła, że w swoich licznych pracach naukowych wskazuje On na problemy, różnice, ale i podobieństwa w polskim i niemieckim prawie karnym na tle europeizacji tej dziedziny prawa. W ten sposób Uczony konfrontuje nas z pytaniami i szuka rozwiązania problemów, z którymi prędzej czy później społeczeństwa i ich przedstawiciele muszą się zmierzyć. Ale obok sfery naukowej istnieje także sfera osobista człowieka, która odgrywa ogromną rolę w każdej formie współpracy, a zwłaszcza na płaszczyźnie międzynarodowej. Tu kontakty osobiste i wyczuwanie sytuacji są częstokroć decydującymi czynnikami sukcesu. Z tego też powodu złożyła podziękowania Profesorowi Szwarzowi za jego zaangażowanie w budowanie współpracy między Wydziałami obu Uniwersytetów oraz za konsekwentne i wytrwałe wspieranie polsko-niemieckich inicjatyw naukowych.

Laudatio wygłosił wieloletni kolega naukowy Szacownego Doktoranta, profesor doktor Uwe Scheffler, dziekan Wydziału Prawa Uniwersytetu Europejskiego Viadrina w latach 2001-2005. Ze względu na szesnastoletnią znajomość z Uczonym, jego wystąpienie przeplatane licznymi anegdotami i wspomnieniami wspólnych przedsięwzięć miało charakter bardzo osobisty. Profesor Scheffler przedstawił sylwetkę i dorobek naukowy A. J. Szwarca, przypomniał, że za pracę doktorską i habilitację, w której badał funkcje reguł z zakresu sportu w świetle prawa karnego, otrzymał nagrodę Ministra Nauki i Oświaty. Tematyka publikacji naukowych wyraźnie wskazuje na pasję Profesora, jaką jest prawo sportowe. Profesor Szwarz zdobył uznanie jako założyciel i prezydent polskiego Towarzystwa Prawa Sportowego oraz jako wieloletni prezydent sądu arbitrażowego do spraw sportu przy polskim Komitecie olimpijskim. Mówca wspominał o częstych pobytach naukowych Profesora w Niemczech w charakterze stypendysty fundacji Humboldta na uniwersytetach w Berlinie, Bochum i w Bayreuth.

Wiele miejsca poświęcił profesor Scheffler dzieciom długoletniej współpracy obu naukowców, a tym samym obu Wydziałów Prawa. Przy tej okazji podziękował za serdeczną gościnność Profesora, której doświadczał podczas swych licznych pobytów w Poznaniu oraz za możliwość poznania polskiej kultury i mentalności. Przypominał, że ich współpraca sięga początków lat dziewięćdziesiątych, kiedy to wprowadzono polsko-niemieckie studia prawnicze na Viadrinie. Profesor Szwarz jako jeden z pierwszych profesorów z Poznania został zaproszony do współpracy, nawiązując liczne kontakty i współpracując z pierwszym dziekanem Wydziału Prawa UEV, profesorem Rolandem Wittmannem. Kontynuacją tej współpracy w zakresie dydaktyczno-naukowym były wspólne seminaria magisterskie na Viadrinie, prowadzone początkowo przez pięciu profesorów, z trzema tylko słuchaczami, które obecnie cieszą się dużym zainteresowaniem studentów. Zajęcia są prowadzone w języku niemieckim, stąd też większość prac pisanych jest właśnie w tym języku. Scheffler przypomniał również o wspólnych projektach naukowych i konferencjach, które zainicjował Profesor. Dzięki zaangażowaniu profesorów prawa karnego z Poznania i Frankfurtu powstał wieloletni projekt „Przestępczość w regionie przygranicznym”, w ramach którego zorganizowano siedem konferencji w Poznaniu i we Frankfurcie. Wzięli w nich udział polscy i niemieccy przedstawiciele policji, prokuratury, służb celnych i sądownictwa, a także znani profesorowie polskiego prawa karnego. Jednym z najważniejszych wspólnych przedsięwzięć był zjazd niemieckich, austriackich i szwajcarskich katedr prawa karnego. Konferencja odbyła się w 2005 r. po obu stronach Odry, a wzięło w niej udział ponad 350 uczestników. Gościem honorowym zjazdu był ówczesny prezes polskiego Trybunału Konstytucyjnego, prof. dr hab. Andrzej Zoll, a profesor Szwarz poprowadził zagraniczny panel dyskusyjny. Konferencja ta okazała się wielkim wydarzeniem w środowisku akademickim.

W ramach innego projektu profesor Andrzej Szwarz we współpracy z drugim dziekanem UEV, profesorem Littbarskim, zainicjował cykl wykładów w Poznaniu poświęconych prawu niemieckiemu. Dzięki temu przedsięwzięciu i współpracy m.in. z profesorem Martiny powstało Studium Prawa Niemieckiego na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

W czasie piastowania urzędów dziekańskich przez profesora Schefflera i profesora Szwarca została wypracowana koncepcja uzupełnienia polsko-niemieckich studiów prawniczych przez stronę

niemiecką w rezultacie stworzenia wokół istniejącego programu dwóch kierunków: Bachelor i Master of German and Polish Law, gwarantujących absolwentom – poza polskim tytułem magistra prawa – dwa niemieckie tytuły akademickie. Wymagało to czasochłonnych i czasami niełatwych konsultacji, nie tylko ramach obu Wydziałów, lecz także negocjacji z brandenburskim Ministerstwem Szkolnictwa Wyższego. „Zawsze mogliśmy w tym względzie liczyć na Profesora i jego siłę przekonywania” – stwierdził profesor Scheffler. Wskazał również na wzorową współpracę Uczzonego z profesorem Heghmannsem. Polsko-niemieckie studia prawnicze w obecnym kształcie funkcjonują od roku akademickiego 2004/2005 i cieszą się niezmiennie dużym zainteresowaniem, zarówno ze strony polskiej, jak i niemieckiej. Obecnie trwa procedura akredytacyjna tego kierunku po stronie niemieckiej, a Profesor walczył przysłużyć się do tego, aby po stronie polskiej kierunek mógł funkcjonować w ramach nowego prawa szkolnictwa wyższego, na podstawie którego zostały określone standardy wszytch kierunków studiów i także dotychczas nieregulowanych studiów prawniczych.

Końcówą część wystąpienia profesor Scheffler poświęcił osiągnięciom naukowym Uczzonego, zwracając uwagę na liczne publikacje, które ukazały się w różnych językach. Nadmieniał także, że profesor występował gościnnie z wykładami w wielu krajach, był zapraszany m.in. do Niemiec, Wielkiej Brytanii, Tajwanu, Japonii, Grecji. Poza swą działalnością naukową i akademicką Profesor pełni urząd sędziego Trybunału Stanu, a w 2003 r. został odznaczony niemieckim Krzyżem Zasługi I stopnia Republiki Federalnej Niemiec. Kończąc, profesor Scheffler wyraził nadzieję, że mimo tak licznych odznaczeń i wyróżnień, Profesor Andrzej Szwarc uzna tytuł doktora *honoris causa* Wydziału Prawa UEV za godny Jego osoby.

Po zakończonej laudacji Dziekan Wydziału Prawa UEV prof. dr Wolff Heintschel von Heinegg wręczył Profesorowi Andrzejowi J. Szwarcowi dyplom doktora *honoris causa*. Uhonorowany tym najwyższym wyróżnieniem UEV Profesor A. J. Szwarc wygłosił przemówienie, które w całości drukujemy w tym numerze RPEiS.

Oficjalną część uroczystości zakończył krótki występ duetu Brandenburskiej Orkiestry Państwowej. W części nieoficjalnej, połączonej z poczęstunkiem, życzenia, gratulacje i kwiaty Profesorowi Andrzejowi J. Szwarcowi składali wszyscy uczestnicy tego spotkania.

Godność doktora honorowego Europejskiego Uniwersytetu Viadrina dla Dziekana Andrzeja J. Szwarca jest już drugim wyróżnieniem tego typu przyznany Uczonemu z Wydziału Prawa i Administracji UAM. W 2001 r. doktorat *honoris causa* tej Uczelni otrzymał profesor dr. hab. Henryk Olszewski.

Philipp Kubicki, Krystyna Sikorska-Dziegielewska

ŻYCIE PO ŚMIERCI. PRAWNE PROBLEMY DUALIZMU OSOBA LUDZKA – PODMIOT PRAWA

**Konferencja międzynarodowa
Poznań, 4-5 kwietnia 2008 r.**

W dniach 4 i 5 kwietnia 2008 r. sala im. Jana Lubrańskiego w Collegium Minus Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu gościła uczestników międzynarodowej konferencji naukowej na temat: „Życie po śmierci. Prawne problemy dualizmu: osoba ludzka – podmiot prawa”. Zorganizowała ją Katedra Prawa Rzymskiego i Historii Prawa Sądowego z inicjatywy dr. Andrzeja Gulczyńskiego. Zakreślona tematem konferencji problematyka nie zawierała ograniczeń czasowych ani terytorialnych, co umożliwiało jej przedstawienie także w ujęciu historycznym oraz porównawczym. W konferencji wzięło udział wielu wybitnych przedstawicieli świata nauki z całej Europy Środkowej, reprezentujących Niemcy, Polskę, Czechy, Słowację, Austrię i Węgry.

Dwudniowe posiedzenie, które oprócz pracowników naukowych zgromadziło także studentów UAM, otworzył dziekan Wydziału Prawa i Administracji prof. dr. hab. Andrzej J. Szwarc. Pierwszy referat wygłosił dr Herbert Schempf, wiceprezydent Międzynarodowego Stowarzyszenia Etnografii Prawnej (Internationale Gesellschaft für Rechtliche Volkskunde), ukazując pośmiertną kontynuację osobowości jako fenomen etnologiczno-prawny. Prelegent zwrócił uwagę na trudny